

Nurmeksen kaupunki
Varhaiskasvatus

Perustieto-lomake

Lapsen nimi:	Henkilötunnus:
Osoite:	
Huoltaja:	Huoltaja:
Puhelinnumero:	Puhelinnumero:
Osoite (jos eri kuin lapsella):	Osoite (jos eri kuin lapsella):
Sähköpostiosoite:	Sähköpostiosoite:
Työpaikka/työpaikan puhelinnumero:	Työpaikka/työpaikan puhelinnumero:
Virallinen huoltaja/huoltajat:	
Lapsi asuu ☐ molempien huoltajien kanssa ☐ äidin kanssa ☐ isän kanssa ☐ muu järjestely, mikä?	

Sisarukset ja syntymävuodet:	
Terveystila (esim. allergiat, erityisruokavaliot, perussairaudet, lääkitys) Liitteeksi tarvittaessa lääkehoitosuunnitelma.	
Uskonto ja elämäkatsomus	☐ evankelisluterilainen ☐ ortodoksi ☐ muu, mikä? _____ ☐ ei kuulu uskontokuntiin
Nimetty, täysi-ikäinen varahakija ja puhelinnumero (henkilö, johon otetaan yhteyttä jos vanhempia ei tavoiteta esim. lapsen sairastuessa kesken hoitopäivän):	

Hoidon alkamispäivämäärä:	
Hoitomuoto:	☐ päiväkotia ☐ perhepäivähoito ☐ ryhmäperhepäiväkotia
Hoitopaikka ja ryhmä/perhepäivähoitaja: _____ _____	
Osoite: _____	
Puhelinnumero: _____	
Lapsen varahoitopaikka yhteystietoineen (koskee vain perhepäivähoidossa olevia lapsia):	
Muuta (esim. hoitoajat):	

Nurmeksen kaupunki
Varhaiskasvatus

Luvat ja sopimukset

Lapsen nimi: _____

Hyvät huoltajat!

Varhaiskasvatuksen arkeen kuuluu monenlaisia ulottuvuuksia. Teemme mm. retkiä ja osallistumme erilaisiin tapahtumiin toteuttaessamme monipuolista, lapsen kasvua ja kehitystä tukevaa varhaiskasvatusta. Arjen käytänteiden sujuvoittamiseksi on hyvä sopia yhdessä erilaisissa tilanteissa toimimisesta. Dokumentoimme omaa toimintaamme mm. valokuvin ja videoin. Dokumentointi on varhaiskasvattajille tärkeä työn taltiointiin, suunnittelun ja arvioinnin väline.

Saako lapsi

osallistua päivähoiton järjestämiin retkiin ja tapahtumiin	☐ kyllä	☐ ei
osallistua konsertti-/elokuva-/tanssi-/teatteriesityksiin	☐ kyllä	☐ ei
katsoa tv:tä	☐ kyllä	☐ ei
pelata lasten tietokonepelejä opetustarkoituksessa	☐ kyllä	☐ ei
osallistua evankelisluterilaisen ja ortodoksisten seurakuntien järjestämään uskontokasvatukseen ja kirkollisiin tilaisuuksiin	☐ kyllä	☐ ei

Saako lasta koskevaa kuva-/videomateriaalia

käyttää muiden lasten haltuun jäävässä dokumentissa	☐ kyllä	☐ ei
käyttää varhaiskasvatuspaikan sisäisessä toiminnassa (esim. vanhempainillat, koulutustilaisuudet)	☐ kyllä	☐ ei
käyttää lapsiryhmän sisäisessä sähköisessä tiedotuskanavassa (esim. Pedanet)	☐ kyllä	☐ ei
julkaista sanomalehdessä	☐ kyllä	☐ ei

julkaista internetissä

kyllä

ei

julkaista tv:ssä

kyllä

ei

Saako lapsen

kasvuun, kehitykseen ja hyvinvointiin liittyvissä asioissa olla yhteydessä tarvittaessa seuraavien yhteistyötahojen kanssa (mm. lastenneuvola, kasvatus- ja perhe-neuvola, sosiaalipalvelukeskus, varhaiskasvatuksen erityisopettaja, puhe-/toimintaterapeutti, perhetyöntekijä, edellinen hoitopaikka..) Vanhemmille ilmoitetaan asiasta aina ennen yhteydenottoa.

kyllä

ei

Mahdolliset muut luvat, sopimukset ja lisäykset

Luvat ja sopimukset ovat voimassa

- toistaiseksi koko varhaiskasvatuksen ajan ja niitä voidaan päivittää tarvittaessa
- vain _____ välisen ajan, jonka jälkeen ne päivitetään yhdessä huoltajien kanssa.

_____
Huoltajan allekirjoitus

_____
Päivämäärä

Nurmeksen kaupunki
Varhaiskasvatus

Huoltajien sivu

Hyvät huoltajat!

Lapsenne henkilökohtaista varhaiskasvatussuunnitelmaa (vasua) laadittaessa on ensisijaisen tärkeää, että varhaiskasvatuksen henkilökunnalla on tietoa perheellenne tärkeistä, varhaiskasvatuksen suunnitteluun ja toteutukseen vaikuttavista asioista. Toivomme, että täytätte tämän lomakkeen kotona ajatuksen kanssa ja palautatte sen lapsenne hoitopaikkaan sovittuun ajankohtaan mennessä, hyvissä ajoin ennen vasu-keskustelua. Lomake toimii henkilökunnan tukena lapsenne vasua laadittaessa. Lomake säilytetään lapsenne hoitopaikassa ja liitetään osaksi varhaiskasvatussuunnitelmaa.

Lapsen nimi: _____

Kuvailekaa lapsenne luonteenpiirteitä, vahvuuksia ja kiinnostuksenkohteita.

Perheellenne tärkeitä ihmisiä ja asioita (esimerkiksi uskonnollinen vakaumus/muut elämänkatsomukselliset periaatteet).

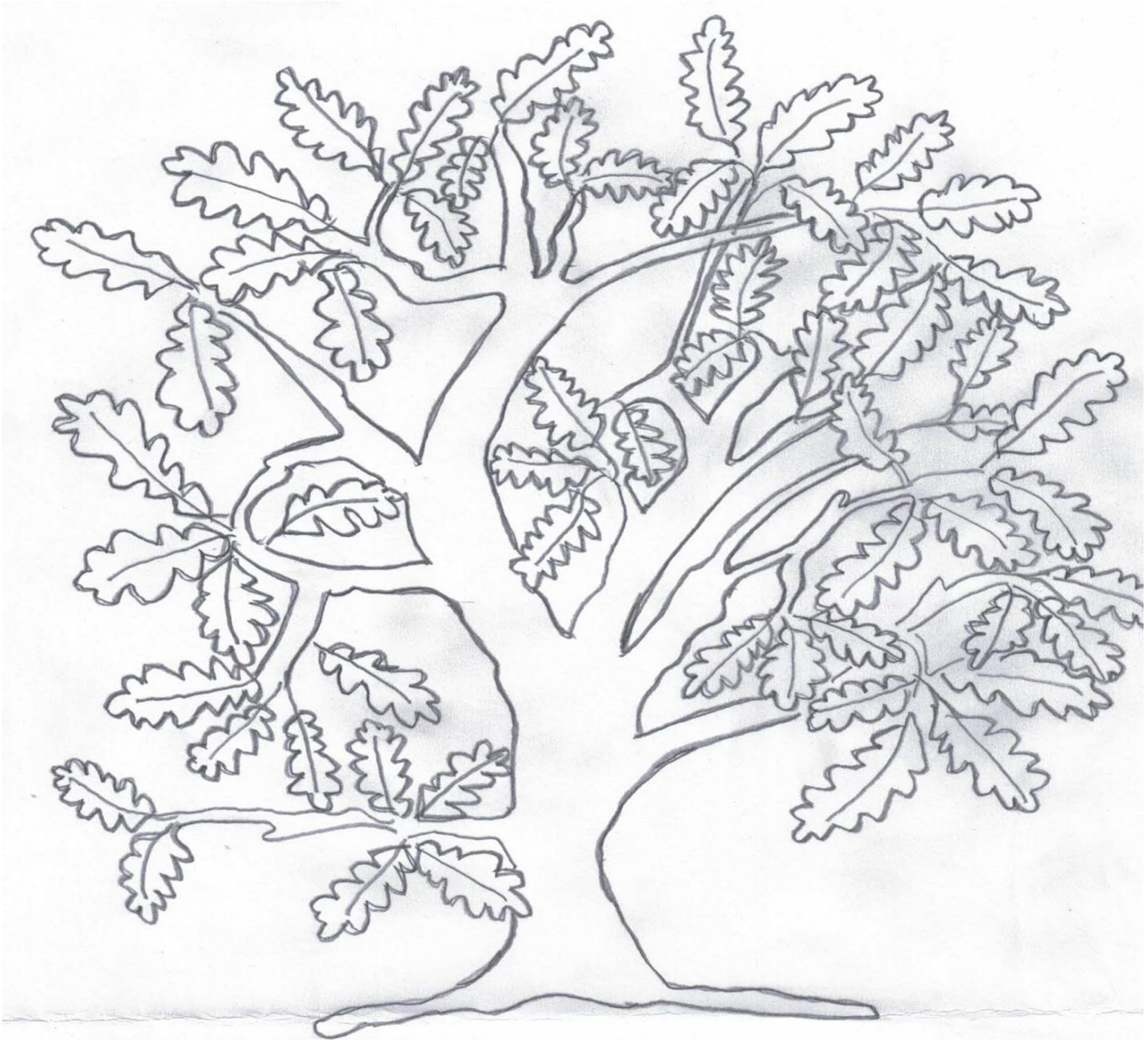
Kasvatuksellisia periaatteitanne. Millaisista asioista lapsenne saa kiitosta ja kehuja? Miten palkitsette lasta onnistumisista ja/tai yrittämisestä? Millaisissa tilanteissa asetatte lapsellenne rajoja ja kuinka pidätte niistä kiinni?

Mitkä asiat pelottavat/jännittävät lastanne? Mistä asioista lapsenne ei pidä? Miten lapsenne ilmaisee pettymystään/suuttumustaan? Mikä lohduttaa lastanne pahan mielen yllättäessä?

Kuvaillkaa lapsenne arkea kotona (mm. ruokailu, nukkuminen, yöunet ja levon tarve, liikunnan määrä, harrastukset, media jne.)
Miten toivotte varhaiskasvatushenkilöstön suhtautuvan lapseenne?
Millä tavoin haluaisitte vaikuttaa ja osallistua lapsenne varhaiskasvatukseen liittyviin asioihin? (esim. vanhempainillat, juhlat, tapahtumat, vierailut jne.)
Oletteko huolissanne johonkin lapsenne kasvuun tai kehitykseen liittyvästä asiasta? Mistä asioista haluaisitte keskustella tulevassa varhaiskasvatuskeskustelussa?
Mitä muuta haluaisitte kertoa lapsestanne/perheestänne?

Huoltajan/hoitajien nimet: _____

Päivämäärä: _____

LAPSEN VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA

Lapsen nimi: _____

Mikä on lapsen vasu ja miksi se laaditaan?

Jokaisella varhaiskasvatuksen piirissä olevalla lapsella on varhaiskasvatukseen perustuva oikeus saada suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatusta, opetusta ja hoitoa. Näiden toteuttamiseksi Nurmeksessa laaditaan jokaiselle varhaiskasvatuksen piirissä olevalle 1-5 -vuotiaalle lapselle henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma, tuttavallisemmin vasu. Lapsen vasussa yhdistyvät huoltajien, lapsen ja varhaiskasvattajien näkemykset lapsen kasvuun, kehitykseen ja hyvinvointiin liittyen. Lapsen vasun lähtökohtana on aina lapsen etu ja yksilölliset tarpeet. Lapsen vasuun kirjataan lapsen hyvinvointia, kehitystä ja oppimista tukevia tavoitteita ja toimenpiteitä. Suunnitelmaan kirjattavat tavoitteet asetetaan pedagogiselle toiminnalle.

Miten ja milloin vasu laaditaan?

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan noin pari kuukautta sen jälkeen, kun lapsi on aloittanut varhaiskasvatuksessa. Tämän jälkeen lapsen varhaiskasvatussuunnitelma päivitetään vähintään kerran vuodessa toimintakauden alussa. Lapsen vasu on tarkistettava, ja sitä tarvittaessa muutettava, aina kun siihen on lapsen tarpeista johtuva syy. Aloite suunnitelman tarkistamiseksi voi tulla lapsen huoltajalta, henkilöstöltä tai muulta viranomaiselta, jonka kanssa on tehty yhteistyötä lapsen asioihin liittyen. Lapsen vasun toteutumista seurataan aktiivisesti. Vasuun kirjattujen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista on arvioitava vähintään kerran toimintakauden aikana. Arviointi tehdään mahdollisuuksien mukaan yhdessä huoltajien kanssa.

Päiväkodissa vasujen laadinnasta ja niiden toteutumisen arvioinnista vastaa lastentarhanopettaja. On suositeltavaa, että lapsen ryhmässä työskentelevät kasvatustiimin jäsenet pohtivat yhdessä lapsen vasuun kirjattavia keskeisiä asioita ja tavoitteita ennen keskustelua huoltajien kanssa. Vasu-keskustelun voi käydä kuka tahansa kasvatustiimin jäsenistä. Perhepäivähoidon ohjaaja vastaa siitä, että jokaiselle perhepäivähoidossa olevalle lapselle laaditaan henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma. Perhepäivähoitaja laatii suunnitelmat ryhmänsä lapsille, käy vasukeskustelut huoltajien kanssa ja vastaa suunnitelmien toteutumisen arvioinnista. Perhepäivähoidossa olevan lapsen vasua laadittaessa ja arvioitaessa käytetään mahdollisuuksien mukaan hyödyksi perhepäivähoidon ohjaajan ja/tai lastentarhanopettajan tukea.

Kun lapsi aloittaa hoidon, huoltajille annetaan täytettäväksi **Perustiedot –lomake**, johon kirjataan muun muassa tärkeimpiä yhteystietoja ja lapsen hoitojärjestelyihin liittyviä asioita. Perustiedot -lomake täytetään aina uudelleen kun lapsi vaihtaa hoitopaikkaa tai jos perustiedoissa on jotain päivitettävää. Huoltajille annetaan täytettäväksi myös **Luvat ja sopimukset –lomake**, jossa kysytään lupaa muun muassa erilaisiin tapahtumiin osallistumiseen ja lasta koskevan kuva- ja videomateriaalin käyttöön. Molemmat lomakkeet liitetään vasun liitteiksi ja säilytetään lapsen hoitopaikassa.

Kun vasu-keskustelun ajankohta on sovittu, lapsen huoltajille annetaan kotiin täytettäväksi **Huoltajien sivu –lomake**, johon he kirjaavat ylös lapsen varhaiskasvatukseen suunnitteluun liittyviä asioita. Huoltajia pyydetään palauttamaan täytetty lomake hoitopaikkaan viimeistään viikkoa ennen vasu-keskustelua. Lomakkeen avulla saatuja tietoja hyödynnetään lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laadinnassa. Täytetty lomake säilytetään ja liitetään liitteeksi lapsen vasuun.

Lapsen mielipide, vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet ovat myös keskeinen osa lapsen vasua ja varhaiskasvatushenkilöstön tehtävänä on selvittää lapsen näkemyksiä hänen omaa varhaiskasvatustaan suunniteltaessa. Yhtenä menetelmänä lapsen näkökulman selvittämiseksi on **Minun sivuni –lomake**. Tämä lomake täytetään vuosittain varhaiskasvatuspaikassa yhdessä lapsen kanssa ennen vasu-keskustelua ja sen sisältöjä hyödynnetään lapsen vasun laadinnassa. Lapsen kanssa täytetty lomake säilytetään ja liitetään liitteeksi lapsen vasuun.

Varsinaisessa vasu-keskustelussa lapsen huoltaja/huoltajat ja varhaiskasvatuksen edustaja laativat yhdessä lapsen vasun. Keskustelussa käydään läpi mm. Huoltajien sivu -lomakkeesta mahdollisesti esiin nousseita aiheita sekä lapsen kanssa täytetty Minun sivuni -lomake. Varhaiskasvattajan esitäyttämästä vasu-kaavakkeesta käydään läpi sen vuoden aukeama, joka vastaa sitä ikävuotta, jonka lapsi meneillään olevana vuotena täyttää/on jo täyttänyt. Lapsen kasvuun, kehitykseen ja hyvinvointiin liittyvistä asioista keskustellaan yhdessä huoltajien kanssa ja keskustelussa tärkeiksi koettuja asioita voidaan vielä kirjata vasu-kaavakkeeseen. Keskustelun yhteenvedona huoltajat ja varhaiskasvattaja pohtivat yhdessä muutaman keskeisen tavoitteen lapsen kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Asetettavat tavoitteet tulee suhteuttaa lapsen sen hetkiseen osaamiseen ja hänen varhaiskasvatuksen piirissä päivittäin viettämäänsä aikaan. Tavoitteet kirjataan selkeästi vasu-kaavakkeeseen, samoin kuin keinot ja menetelmät, joilla niihin pyritään. Keskustelun lopuksi kaavake päivätään ja allekirjoitetaan.

Vasun säilytykseen ja arkistointiin liittyviä ohjeita

Lapsen alkuperäinen vasu liitteineen säilytetään lapsen hoitopaikassa lapsen hoitosuhteen ajan. Alkuperäistä vasua tai sen liitteitä ei luovuteta huoltajille tai muille yhteistyötahoille (esim. neuvola, toimintaterapeutit), vaan heille toimitaan tarvittaessa kopio heidän pyytämistään tiedoista salassapitosäännösten sen salliessa ja lapsen edun sitä vaatiessa.

Lapsen vaihtaessa hoitopaikkaa tai hänen siirtyessään esikouluun Nurmeksen kaupungin sisällä, edellinen hoitopaikka vastaa alkuperäisen vasun siirtämisestä uuteen hoitopaikkaan. Vasu-lomakkeessa olevien tietojen siirtäminen hoitopaikasta toiseen on lapsen edun mukaista. Näin lapselle pystytään tarjoamaan hänen hyvinvointiaan, kehitystään ja oppimistaan edistävää suunnitelmallista varhaiskasvatusta. Jos perhe muuttaa toiselle paikkakunnalle, lähetetään uuteen varhaiskasvatuspaikkaan pyydetessä kopio lapsen vasusta.

Kun lapsi siirtyy pois varhaiskasvatuksen piiristä, alkuperäinen vasu liitteineen arkistoidaan määräajaksi arkistointisäännösten mukaisesti ja hävitetään sen jälkeen asianmukaisesti.

Vasuuun liitetään liitteiksi seuraavat asiakirjat/lomakkeet:

- lapsen perustietolomake (päivitetään tarvittaessa ja aina kun lapsen hoitopaikka vaihtuu)
- luvat ja sopimukset -lomake (päivitetään tarvittaessa)
- lapsen oma sivu vuosittain
- huoltajien sivu vuosittain
- lääkehoitosuunnitelma (tarvittaessa)
- kehityksen ja oppimisen tuen henkilökohtainen suunnitelma (tarvittaessa)
- kopiot lapsen lausunnoista, diagnooseista ja muista mahdollisista lapsen kasvun ja kehityksen tukeen liittyvistä asiakirjoista (tarvittaessa)
- muita liitteitä:

1-vuotias

Lapsen vahvuuksia, mielenkiinnon kohteita ja luonteenpiirteitä:
Arkitoiminnot: mm. uudet maut, omatoimisuus, potalla käyminen, päivärytmiin sopeutuminen, unen tarve, päiväunikäytännöt, ulkoilu, tuonti- ja hakutilanteet..
Kielelliset valmiudet: mm. ääntely, jokeltelu, sanat, matkiminen, kontaktin ottaminen toiseen ihmiseen äännelemällä..
Liikunnalliset valmiudet ja kädenaidot: mm. ryömiminen, konttaaminen, käveleminen, kiipeily, alas laskeutuminen..
Leikkitaidot, tunne- ja vuorovaikutustaidot: mm. suhtautuminen uusiin ihmisiin/tilanteisiin, vierastaminen, tunteiden ilmaiseminen, kontaktin ottaminen toisiin ihmisiin.

Tuen muoto, tavoitteet ja menetelmät:
Tuen arviointi:
Yhteisesti sovittuja asioita:
Keinot/menetelmät:

pvm: _____ hoitopaikka: _____

Varhaiskasvatuksen edustaja: _____

Huoltaja/huoltajat: _____

_____

Arviointi:

pvm:

osallistujat:

2-vuotias

Lapsen vahvuuksia, mielenkiinnon kohteita ja luonteenpiirteitä:
Arkitoiminnot: mm. omatoimisuus, pukeminen ja riisuminen, maisteleminen, mukista/lasista juominen, potalla käyminen/kuivaksi opetteleminen, päivärytmiin sopeutuminen, toimintaan osallistuminen, unen tarve, päiväunikäytännöt, ulkoilu, kiinnostus itse yrittämiseen, tuonti- ja hakutilanteet..
Kielelliset valmiudet: mm. sanat, puheen selkeys, tietää/tunnistaa oman nimensä, tuntemusten ilmaisu sanallisesti (nälkä, väsy..), kiinnostus kirjoihin ja satuihin..
Liikunnalliset valmiudet ja kädenaidot: mm. kävely, juoksu, portaiden nouseminen, kiipeäminen, palapelit, muovailu, piirtäminen, leikkaaminen, tornin rakentaminen..
Leikkitaidot, tunne- ja vuorovaikutustaidot: mm. kontaktin ottaminen toisiin ihmisiin, suhtautuminen uusiin ihmisiin/tilanteisiin/vastoinkäymisiin, tunteiden ilmaisu, toisten lasten kanssa leikkiminen..

Tiedollinen kehitys: mm. kiinnostus lukumääriin, laskeminen (1,2,3..), oman iän ilmaiseminen, värien ja kehonosien nimeäminen..

Tuen muoto, tavoitteet ja menetelmät:
Tuen arviointi:
Yhteisesti sovittuja asioita:

Keinot/menetelmät:

pvm: _____ hoitopaikka: _____

Varhaiskasvatuksen edustaja: _____

Huoltaja/huoltajat: _____
_____

Arviointi:	pvm:
	osallistujat:

3-vuotias

Lapsen vahvuuksia, mielenkiinnon kohteita, luonteenpiirteitä ja käsitys itsestään:
Arkitoiminnot: mm. omatoimisuus, riisuminen ja pukeminen, palelee/hikoilee, lasista juominen, maisteleminen, ruokailutavat, potalla/wc-pytyllä käyminen, kuivaksi opetteleminen, päivärytmiin sopeutuminen, unen tarve, päiväunikäytännöt, ulkoilu, ulkotouhut, tuonti- ja hakutilanteet..
Kielelliset valmiudet: mm. sanat, puheen selkeys, ääntämisvirheet, tietää/tunnistaa oman nimensä, ohjeiden ymmärtäminen, kysymykset, kertominen, tuntemusten ilmaisu sanallisesti, kiinnostus kirjoihin/satuihin/mediaan..
Liikunnalliset valmiudet ja kädentaidot: mm. kävely, juoksu, portaat, hyppiminen, pallon käsittely, tasapaino, kiipeily, kiikkuminen, hiihto, luistelu, palapelit, helmien pujottelu, piirtäminen, leikkaaminen, tornin rakentaminen, kätisyys (oikea, vasen, vakiintumaton)..
Leikkitaidot, tunne- ja vuorovaikutustaidot: mm. suhtautuminen uusiin ihmisiin/tilanteisiin/ vastoinikäymiisiin, kontaktin ottaminen, tunteiden ilmaiseminen, lelut ja leikit (rooli-, kuvittelu-), pelit, sääntöjen noudattaminen..

--

Tiedollinen kehitys: mm. lukumäärien laskeminen, lukujen luetteleminen, oman iän ilmaiseminen, värien ja kehonosien nimeäminen..

--

Työskentelytaidot: mm. osallistuu yhteiseen tekemiseen, ohjeen mukaan toimiminen, tarkkaavaisuus..

--

Tuen muoto, tavoitteet ja menetelmät:

--

Tuen arviointi:

--

Yhteisesti sovittuja asioita:

--

Keinot ja menetelmät:

pvm: _____ hoitopaikka: _____

Varhaiskasvatuksen edustaja: _____

Huoltaja/huoltajat: _____
_____

Arviointi:

pvm:

osallistujat:

4-vuotias

Lapsen vahvuuksia, mielenkiinnon kohteita, luonteenpiirteitä ja käsitys itsestään:
Arkitoiminnot: mm. omatoimisuus, riisuminen ja pukeminen, omista vaatteista huolehtiminen, palelee/hikoilee, maisteleminen, ruokailutavat (leivän voitelu, juoman kaataminen, pilkkominen), wc-toimet, päivärytmiin sopeutuminen, toimintaan osallistuminen, unen tarve, päiväunikäytäntöjä, ulkoilu, ulkotouhut, tuonti- ja hakutilanteet..
Kielelliset valmiudet: mm. puheen selkeys ja sujuvuus, ääntämisvirheet, sanasto, ohjeiden ymmärtäminen, oman nimen kirjoittaminen/kirjoitusasun tunnistaminen, keksii tarinoita, tuntemusten ilmaisu sanallisesti, kiinnostus kirjoihin/satuihin/mediaan..
Liikunnalliset valmiudet ja kädenaidot: mm. kävely, juoksu, pallon käsittely, kiipeily, portaat, kiikkuminen, tasapaino, pyöräily, hiihto, luistelu, palapelit, leikkaaminen, piirtäminen, kätisyys (oikea, vasen, vakiintumaton)..
Leikkitaidot, tunne- ja vuorovaikutustaidot: mm. tunteiden ilmaisu, nimeäminen ja hallinta (pettymykset, erimielisyydet, empatia, anteeksipyyttäminen), oikea-väärä, suhtautuminen uusiin ihmisiin/tilanteisiin, sisä- ja ulkoleikit (leikin aiheet, mielikuvitus), kaverisuhteet, vuorottelu ja jakaminen, sääntöjen noudattaminen..

--

Tiedollinen kehitys: mm. ajalliset ilmaisut (eilen, tänään..), värien, muotojen ja kehonosien nimeäminen, oman iän ilmaiseminen, lukujonotaidot, lukumäärien laskeminen, vertailu..

--

Työskentelytaidot: mm. keskittyminen, mielipiteen kertominen, omiin taitoihin luottaminen (sinnikkyys, motivoituminen), suhtautuminen haasteisiin, ohjeen mukaan toimiminen, työn loppuun asti tekeminen, ryhmässä työskentely, oman toiminnan ohjailemisen taidot..

--

Tuen muoto, tavoitteet ja menetelmät:

--

Tuen arviointi:

--

Yhteisesti sovittuja asioita:

--

Keinot ja menetelmät:

pvm: _____ hoitopaikka: _____

Varhaiskasvatuksen edustaja: _____

Huoltaja/huoltajat: _____

Arviointi:

pvm:

osallistujat:

5-vuotias

Lapsen vahvuuksia, mielenkiinnon kohteita, luonteenpiirteitä ja käsitys itsestään:
Arkitoiminnot: mm. omatoimisuus, riisuminen ja pukeminen, omista vaatteista huolehtiminen, palelee/hikoilee, maisteleminen, ruokailutavat (leivän voitelu, juoman kaataminen, pilkkominen, ruokailuvälineet), wc-toimet, päivärytmiin sopeutuminen, toimintaan osallistuminen, unen tarve, päiväunikäytäntöjä, ulkoilu, ulkotouhut, tuonti- ja hakutilanteet..
Kielelliset valmiudet: mm. sanasto, puheen selkeys ja sujuvuus, ääntämisvirheet, oman nimen kirjoitus, asioista kertominen/tarinat, kirjainten tunnistaminen, kiinnostus sanoihin/lukemiseen, riittäminen, tavutus, kiinnostus kirjoihin/satuihin/mediaan, tunteiden ilmaisu sanallisesti..
Liikunnalliset valmiudet ja kädenaidot: mm. liikkumisen sujuvuus, kestävyys, pallon käsittely, kiipeily, kiikkuminen, portaat, tasapaino, pyöräily, hiihto, luistelu, kynäote, piirtäminen, leikkaaminen, käsisyys (oikea, vasen, vakiintumaton)..
Leikkitaidot, tunne- ja vuorovaikutustaidot: mm. tunteiden ilmaisu, nimeäminen ja hallinta (pettymykset, erimielisyydet, anteeksipyyttäminen), oikea-väärä, suhtautuminen uusiin ihmisiin/tilanteisiin, sisä- ja ulkoleikit (leikin aiheet, mielikuvitus, sääntöleikit, joukkuepelit), kaverisuhteet, vuorottelu ja jakaminen, sääntöjen noudattaminen..

Tiedollinen kehitys: mm. lukujonotaidot, numeroiden tunnistaminen, lukumäärien laskeminen, vertailu, kiinnostus kellonaikoihin, ajalliset ilmaisut, sijainnit (edessä, takana..), muotojen, värien ja kehonosien nimeäminen, oman iän ilmaiseminen..
Työskentelytaidot: mm. työn aloittaminen ja loppuun asti tekeminen, keskittyminen, tarkkaavuus, moniosaisten ohjeiden mukaan toimiminen, ryhmässä työskentely/itsenäinen työskentely, suhtautuminen haasteisiin, omiin taitoihin luottaminen (sinnikkyys), mielipiteen kertominen, oman toiminnan ohjailemisen taidot..

Tuen muoto, tavoitteet ja menetelmät:
Tuen arviointi:
Yhteisesti sovittuja asioita:

Keinot ja menetelmät:

pvm: _____ hoitopaikka: _____

Varhaiskasvatuksen edustaja: _____

Huoltaja/huoltajat: _____
_____

Arviointi: pvm:
osallistujat:

LAPSEN YKSILÖLLINEN LÄÄKEHOITOSUUNNITELMA

Nurmeksen päiväkodeissa, ryhmäperhepäiväkodeissa ja perhepäivähoidossa lasten lääkehoitoa toteutetaan erilaisissa toimintaympäristöissä ja erilaisen koulutuksen saaneiden työntekijöiden toimesta. Lääkehoitoon peruskoulutukseltaan kouluttamaton henkilöstö voi osallistua luonnollista tietä (suu, nenä, silmät, korvat, peräaukko) annettavan ja ihon alle pistettävän lääkehoidon toteuttamiseen, kun lapselle on laadittu henkilökohtainen lääkehoitosuunnitelma ja lääkehoitoa antava varhaiskasvattaja on saanut siihen riittävän perehdytyksen/lisäkoulutuksen. Jokaisesta lyhytaikaisestakin lääkehoidosta, jota varhaiskasvatuksessa toteutetaan, tehdään lääkehoidon suunnitelma yhdessä huoltajien kanssa. **Varhaiskasvatuksessa lapselle annetaan vain lääkärin määräämiä reseptilääkkeitä, jotka ovat välttämättömiä antaa hoitopäivän aikana. Lääkkeen on aina oltava alkuperäispakkauksessa ja siitä on käytävä ilmi annostus.** Huoltaja vastaa siitä, että lapsen lääkehoitoon osallistuvilla henkilöillä on käytettävissään kaikki lapsen lääkehoitoon liittyvä olennainen tieto. Lääkehoitoa toteutettaessa lapselle annetut lääkkeet kirjataan Lääkehoidon kirjaamislomakkeeseen. Lomakkeeseen kirjataan lääkkeen antoaika, kuka lääkkeen antoi ja kuinka lääkkeen anto sujui. Huoltajien kanssa sovitaan myös muista mahdollisista käytänteistä tapauskohtaisesti. Alkuperäistä allekirjoitettua lääkehoitolupaa ja sen liitteeksi liitettävää kirjaamislomaketta säilytetään lapsen hoitopaikassa lääkehoidon keston ajan, jonka jälkeen lupa arkistoidaan määräajaksi. Vanhemmille annetaan kopio lääkehoitoluvasta heidän sitä pyytäessään.

Lapsen nimi

ja henkilötunnus:

_____

Hoitopaikka:

_____

Luvan saaneet henkilöt:

_____

_____

_____

_____

Lääke/lääkkeet/hoito-
toimenpiteet, joita lupa
koskee:

_____

_____

_____

Muuta huomioitavaa:

Osaamisen varmistus:

Olen saanut huoltajalta/muulta asiantuntijalta riittävän perehdytyksen lapsen lääkehoitoon ja/tai hoitotoimiin.

---

lääkehoitoluvan saaneen henkilön allekirjoitus

---

lääkehoitoluvan saaneen henkilön allekirjoitus

---

lääkehoitoluvan saaneen henkilön allekirjoitus

---

lääkehoitoluvan saaneen henkilön allekirjoitus

Perehdytyksen suoritti:

---

pvm ja paikka:

Luvan voimassaolo:

toistaiseksi

määräajan,

saakka.

Annan edellä mainituille henkilöille luvan suorittaa lapselleni seuraavia sairaanhoidollisia toimenpiteitä/ lääkehoitoa edellä kuvatun sopimuksen mukaan. Olen tietoinen siitä, että kaikilla varhaiskasvatuksen työntekijöillä ei ole sairaanhoidollista koulutusta. Yllämainitut henkilöt on perehdytetty edellä mainittujen toimenpiteiden/lääkehoidon toteuttamiseen.

Allekirjoitus:

---

lapsen huoltaja

Aika ja paikka:

Lääkehoitoluvan hyväksyy päivähoidon aluejohtaja/perhepäivähoidon ohjaaja

Allekirjoitus:

---

päivähoidon edustaja

Ryhmä:	Toimintakausi, jota suunnitelma koskee:
Ryhmässämme työskentelevät:	
Suunnitelma laadittu (pvm):	Laadintaan osallistuivat:
Ryhmämme rakenne (lasten määrä, ikäjakauma jne.):	
Lapsiryhmämme kiinnostuksen kohteita:	
Ryhmällemme tärkeitä arvoja ja asioita ovat:	
Painopistealueitamme ja tavoitteitamme tulevan toimintakauden aikana ovat:	Näin toimimme:

--	--

ARVIOINTI (suoritetaan keväällä)

Arviointi suoritettu (pvm):	Arviointiin osallistuiivat:
Tavoitteiden toteutumisen arviointi:	
Tavoitteiden toteuttamisen arviointi:	
Kehittämissideoita, muuta huomioitavaa:	

Toimintaohjeet väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi

NURMEKSEN VARHAISKASVATUKSEN JA ESIOPETUKSEN KIUSAAMISEN EHKÄISYN JA PUUTTUMISEN SUUNNITELMA

- Miksi kiusaamisen vastaista toimintasuunnitelmaa tarvitaan
- Näkemyksiämme kiusaamisesta ja yhteinen tavoite kiusaamisen ehkäisemiseksi
- Miten kiusaaminen huomataan
- Miten kiusaamista ehkäistään
- Kiusaamistilanteiden selvittäminen ja jatkoseuranta
- Suunnitelman arviointi ja päivitys
- Suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen

MIKSI KIUSAAMISEN VASTAISTA TOIMINTASUUNNITELMAA TARVITAAN?

Perusopetuslain 29§:n ja varhaiskasvatuslain 10§ mukaisesti kaikilla lapsilla on oikeus turvalliseen varhaiskasvatus- ja oppimisympäristöön.

Varhaiskasvatuksessa olevat lapset ovat niin pieniä, ettei kiusaajan ja kiusatun roolit ole ehtineet vielä vakiintua, siksi kiusaamiseen on puututtava mahdollisimman nopeasti. Varhaiskasvatuksessa kiusaamisen huomaaminen on helpompaa, sillä aikuisen on mahdollista olla lähes koko ajan läsnä ja havainnoida lasten välistä vuorovaikutusta.

NÄKEMYKSIÄMME KIUSAAMISESTA JA YHTEINEN TAVOITE KIUSAAMISEN EHKÄISEMISEKSI

- Kiusaamiselle on tyypillistä toistuvuus, tietoisuus, vallan epätasapaino ja uhrin kyvyttömyys puolustautua.
- Kiusaaminen on luonteeltaan fyysistä tai psyykkistä.
- Fyysistä kiusaamista on pureminen, lyöminen, raapiminen, nipistely, töniminen, sylkeminen, lelujen kädestä vieminen, väkisin pussailu, kaulasta puristaminen, sormesta vääntäminen jne..
- Psyykkistä kiusaamista on leikin sotkeminen, lällättely, irvistely, uhkailu, karjuminen, haukkuminen, eristäminen leikistä, vaatteiden arvosteleminen jne..
- Kiusaamistilanteessa lapsi kiusaa toistuvasti samaa lasta ja lapset ovat voimasuhteiltaan epätasapainoiset. Jos kiista tapahtuu kahden yhtä vahvan kesken, ei kiusaamisen kriteeri täyty. Kiusaaminen on tahallista toimintaa toisen vahingoksi. Kiusaaja voi itse olla kiusattu. Fyysinen kiusaaminen on helpompaa huomata, mutta henkinen kiusaaminen voi olla tuhoisampaa.

Miksi kiusaamiseen on puututtava?

Kiusaamisen ketju on saatava katkeamaan ennen kuin lapsi on leimautunut kiusaajaksi tai kiusatuksi. Puuttuminen on hyväksi sekä kiusaajalle että kiusatulle. Kiusatun mielenterveys on vaarassa. Kiusaamiseen pyritään puuttumaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Perinteisesti varhaiskasvatuksessa kaikki kiistatapaukset selvitetään mahdollisimman tarkkaan ja oikeudenmukaisesti, mutta kiusaamisen ehkäisytyöhön tarvitaan myös uusia keinoja ja asiaan paneutumista joka toimintakaudella uudelleen. Kiusaamista voi käsitellä mm. draamaharjoituksilla, ohjatuissa roolileikeissä, syvällisissä keskusteluissa lasten kanssa ryhmissä, tunteiden tunnistus- ja nimeämisharjoituksilla sekä empaattisuuden ja yhteisöllisyyden korostamisella arkipäivän kasvatustilanteissa.

MITEN KIUSAAMINEN HUOMATAAN?

On tärkeää, että henkilökunta käy arvokeskustelua ja heillä on yhteinen selkeä kuva siitä, mikä on kiusaamista. Lapsiryhmää tarkkaillaan niin vapaissa kuin ohjatuissakin tilanteissa myös vuorovaikutuksen ja mahdollisen kiusaamisen näkökulmasta. Lasten vuorovaikutustilanteita kirjataan ylös niin, että toistuvat käyttäytymiskaavat saadaan näkyviksi. Pyritään huomaamaan myös hienovaraiset psyykkisen kiusaamisen muodot kuten leikistä pois sulkeeminen, 'huonojen' roolien antaminen aina samoille lapsille leikissä, ivaaminen, vähättely, arvostelu yms.

Lasten kanssa keskustellaan kiusaamisesta ja ystävyydestä, kirjoja, kuvia ja haastatteluja apuna käyttäen ja kannustetaan lapsia pyytämään aikuisilta apua tilanteissa, joissa ei tunne pärjäävänsä toisten kanssa. Vanhempia kannustetaan kertomaan henkilökunnalle lapsensa mahdollisista kiusaamiseen liittyvistä kokemuksista.

MITEN KIUSAAMISTA EHKÄISTÄÄN?

Turvallisen ilmapiirin luomisen lähtökohtana ovat työyhteisön aikuissuhteet ja tapa, jolla aikuiset kohtaavat toisensa. Kaikkien lasten tulee tuntea, että heitä arvostetaan ja kunnioitetaan ja että he voivat luottaa aikuisten olevan läsnä ja auttavan heitä tarvittaessa. Periaatteena on, että kiusaamiseen puututaan heti. Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen työntekijät määrittelevät, mikä on hyväksyttävää käytöstä ryhmässä ja mikä ei, arvokeskustelua asiasta käydään säännöllisesti tiimeissä.

Harjoittele lasten kanssa:

- antamista, jakamista, vastaanottamista
- toisten auttamista
- kuuntelemista, neuvottelemista, kompromisseja
- tunteiden nimeämistä
- rakentavia kiukunpurkamistapoja
- reaktion viivästyttämistä: hengitä syvään, laske kymmeneen, mieti seurauksia jne.
- löytämään myönteisiä kokemuksia toisten kanssa toimimisesta

Kiusaamisen ehkäisemisessä leikki nousee hyvin tärkeäksi tekijäksi. On tärkeää, että aikuiset havainnoivat, ohjaavat ja osallistuvat lasten leikkeihin. Erityistä huomiota tulee kiinnittää yksinäisiin, ujoihin, arkoihin ja alistettuihin lapsiin. Tasavertaisten ystävyysuhteiden luominen ja niiden ylläpitäminen ovat tärkeitä keinoja ehkäistä kiusaamista.

KIUSAAMISEN SELVITTELY JA JATKOSEURANTA

Opetustuokioilla käsitellään ristiriitojen rakentavaa ratkaisua, puolustautumista, miten toisia kohdellaan, tunteiden muodostumista, tunnistamista ja nimeämistä, apuna mm. draamaa, nukketeatteria, kuvaamataitoa. Lasten kanssa yhdessä laaditaan ryhmälle selkeät säännöt, joissa erilainen kiusaaminen selvästi kielletään ja annetaan tilalle positiivisia käyttäytymisohjeita.

Lasten päivittäiseen pieneenkin hännäämiseen ja riitatilanteisiin pyritään puuttumaan heti. Aikuiset pyrkivät havainnoimaan tilanteita niin, että pystytään arvioimaan milloin on kysymys kahden tasavertaisen lapsen riitelystä, milloin kiusaamisesta, jossa toinen on puolustuskyvytön. Kiusaamiseen puututaan heti, tasavertaista erimielisyyttä voi seurata tai ohjata tarvittaessa kauempaa ja antaa lasten harjoitella myös näin sosiaalisia taitojaan.

Kiusaamistilanteen selvittelyssä:

- Jutellaan osallisten kanssa rauhallisesti pyrkien saamaan selville kuka aloitti ja mitä, autetaan myös lapsia hahmottamaan syy- ja seuraussuhteita ja tapahtumien ajallista järjestystä.
- Pyydetään lapsia keksimään itse missä meni pieleen, mitä olisi pitänyt tehdä/sanoa toisin. Tämä vaatii lapselta aktiivista ajattelua ja oivallusten ääneen sanominen vahvistaa asian perillemenoaa.
- Nimetään tapahtumassa eri lapsille heränneitä tunteita ja/tai kannustetaan isompia lapsia nimeämään niitä itse. Sanoitetaan myös koko tilanne lapsille selkein ja lyhyin lausein, tarkistetaan lapsilta menikö tilanne niin.
- Alakynnessä olleen lapsen kanssa koetetaan keksiä keinoja miten puolustaa itseään paremmin, ensin aikuisen avulla, myöhemmin aikuinen seuraa sivusta ja auttaa vain tarvittaessa. Puolustautumisyrityksiä vahvistetaan kehumalla tarkasti juuri sitä mikä meni oikein, näin autetaan lasta jäsentämään ja hahmottamaan tilanne paremmin.
- Seurataan osallisten lasten leikkiä jatkossa tarkemmin ja tarvittaessa muistutetaan yhdessä opetelluista käyttäytymistavoista.
- Myös epäsuoraan kiusaamiseen, kuten eristämiseen, puututaan heti ja se myös nimetään kiusaamiseksi.
- Kiinnitetään huomiota anteeksipyyntömerkityksen ymmärtämiseen.
- Oman ryhmän aikuiset miettivät tiedotetaanko vanhempia tapahtuneesta.

Vakavampi kiusaamistilanne, edellisten lisäksi:

- Lähinnä oleva aikuinen puuttuu tilanteeseen heti rauhoittaen tilanteen ja koettaen saada selville mitä tapahtui alusta asti.
- Jälkiselvittely tapahtuu omassa ryhmässä oman aikuisen kanssa, kaikki osapuolet mukana.
- Aikuisten täytyy tietää mitä todella tapahtui, sen jälkeen päätetään oikeudenmukaisista ja tasapuolisista jälkiseuraamuksista tapauskohtaisesti.
- Kyseisten lasten leikkiä yms. seurataan tavallista tarkemmin ja kysellään aika ajoin molemmilta osapuolilta onko kiusaaminen loppunut.
- Huomioidaan kyseisten lasten välillä tapahtuneet positiiviset kanssakäynnin muodot ja vahvistetaan niitä kehumalla.
- Tiedotetaan vanhempia tapahtuneesta.

SUUNNITELMAN ARVIOINTI JA PÄIVITYS

Kiusaamisen ehkäisemiseksi varhaiskasvatuksessa ja esikoulussa tarvitaan suunnitelmalista ja pitkäjänteistä työtä. Arvioinnin tavoitteena on miettiä, kuinka suunnitelma toimii kiusaamista ehkäisevän työn tukena.

- Onko suunnitelmasta ollut apua?
- Onko kaikkiin varhaiskasvatus ja esiopetusryhmiin syntynyt yhteinen ymmärrys kiusaamisesta?
- Onko niihin muotoutunut uusia kiusaamista ehkäiseviä työtapoja?
- Huomataanko kiusaamistilanteita paremmin kuin aikaisemmin?
- Puutummeko me aikuiset niihin johdonmukaisesti?
- Kuuluuko lasten ääni riittävästi suunnitelmaa laadittaessa?
- Osaammeko ottaa vanhempien mielipiteitä riittävästi huomioon?

Arvioinnin tavoitteena on myös selvittää, ovatko riidat ja konfliktit vähentyneet, ovatko lasten sosiaaliset taidot kehittyneet, onko aggressiivinen käytös vähentynyt ja onko lapsilla riittävästi positiivista vuorovaikutusta omassa esiopetusryhmässä ja päiväkodissa?

Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelmaa arvioidaan vuosittain Hannilan, Niksulän, Pikku-Kaarlen, Porokylän ja Rekulan toukokuun tiimikokouksessa. Suunnitelmaa päivitetään tarpeen mukaan uutta toimintakautta varten.

SUUNNITELMAAN PEREHDYTTÄMINEN JA SIITÄ TIEDOTTAMINEN

Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelma käydään läpi syyskuun tiimikokouksessa vuosittain Hannilan, Pikku-Kaarlen, Porokylän ja Rekulan päiväkodeissa. Näin varmistetaan se, että koko henkilöstö on tietoinen siitä ja myös sitoutuu siihen.

Syksyn ensimmäisessä vanhempainillassa tai vanhempien kanssa käytävissä keskusteluissa suunnitelma esitellään lapsen vanhemmille. Näin lasten vanhemmat saavat tietoa siitä ja heillä on mahdollisuus kysymysten tekemiseen sekä kommentteihin. Vanhempien tulee myös tietää kehen he voivat ottaa yhteyttä kiusaamiseen liittyvissä asioissa, miten varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen henkilöstö aikoo selvittää tilanteen, miten vanhempia informoidaan jatkossa, miten vanhemmat osallistuvat selvittelyyn ja miten tilannetta seurataan.

Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelma liitetään osaksi Nurmeksen kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmaa sekä liitteeksi Nurmeksen kaupungin esiopetussuunnitelmaan. Täten tietoa välittyy myös päiväkotien yhteistyötahoille.

Lähteenä Kirves&Stoor-Grenner: Kiusaamisen ehkäisy varhaiskasvatuksessa. MLL ja Folkhälsa